

Erhart, Adolf

Radoslav Večerka šedesátníkem

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná. 1988, vol. 37, iss. A36, pp. [27]-29

ISBN 80-210-0079-1

ISSN 0231-7567

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/101628>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

RADOSLAV VEČERKA ŠEDESÁTNÍKEM

Neúprosný běh času se nám stále častěji připomíná životními jubileji našich fakultních kolegů a přátel. Množí se řady těch, kteří dovršili DVODECIMVM LVSTRVM své životní pouti. Nejnověji k nim přibyl i docent srovnávací slovanské jazykovědy a staroslověnštiny na filozofické fakultě brněnské univerzity PhDr. Radoslav Večerka, DrSc. Narodil se 18. dubna 1928 v Brně a svému rodnému městu zachoval trvalou věrnost. Zde vystudoval reálné gymnázium (1947) a pak filozofickou fakultu univerzity (doktorát filozofie 1952), kde po absolutoriu trvale zakotvil, nejdříve jako asistent tehdejšího slovanského semináře, potom jako aspirant (kandidát filologických věd 1958), od r. 1955 jako odborný asistent a po habilitaci (1963) od r. 1964 jako docent. O několik let později navrhla vědecká rada filozofické fakulty R. Večerku ke jmenování profesorem, tento návrh však bohužel nedošel zatím realizace.

Na fakultě studoval Večerka obory češtinu a ruštinu, zároveň však (a zejména později jako aspirant) srovnávací slovanskou a indoevropskou jazykovědu. Jeho učitelé byli věhlasní vědci — profesori brněnské univerzity Josef Kurz, František Trávníček, Adolf Kellner, Václav Machek a Frank Wollman. Každému z nich vděčí za kus své vědecké erudice: slavistovi Kurzovi za filologickou akribii v práci se staroslověnskými texty, bohemistům Trávníčkovi a Kellnerovi naopak za schopnost dedukce a teoretické úvahy, jakož i pochopení pro nové proudy v jazykovědě pomladogramatického období, indoevropéistovi Machkovi za schopnost vidět slovanské jevy v širších indoevropských souvislostech a literárnímu komparatistovi Wollmanovi za hluboký zájem o mimojazykové (literární a všeobecně kulturní) pozadí zkoumaných jevů.

Nejvlastnějším oborem Večerкова vědeckého zájmu i jeho učitelské činnosti je paleoslovenistika v nejširším smyslu, tj. nejen zkoumání nejstaršího spisovného jazyka Slovanů, ale i jejich literární tvorby a vůbec duchovní kultury a do jisté míry i společenských poměrů v tomto období. To se odráží zejména v jeho knižní studii *Slovanské počátky naší knižní vzdělanosti* (Praha 1963) a v účasti na edici historických pramenů k dějinám Velké Moravy, které se ujala právě brněnská filozofická fakulta (*Magnae Moraviae fontes historici*

I—IV, Brno 1966—1971). Dlouholetá učitelská činnost Večerkova na tomto poli vedla k vydání několikařých skript a nakonec vysokoškolské učebnice *Staroslověnština* (Praha 1984). Večerka je ovšem především jazykovědec, který svou pozornost zaměřil jednak na syntaktické problémy, jednak i na slovní zásobu staroslověnštiny. Na poli syntaxe uplatňuje novátorské ideje brněnské syntaktické školy, k jejímž zakladatelům patřil Večerkův starší kolega předčasně zesnulý Jaroslav Bauer. Plodem tohoto bádání byla vedle většího počtu článků knižní monografie *Syntax aktivních participií ve staroslověnštině* (Brno 1961). Trvalý zájev Večerkův o problematiku lexikologickou a etymologickou dokumentuje — vedle několika drobnějších statí — jeho účast na redigování hesel *Slovníku jazyka staroslověnského*, vydávaného Československou akademií věd (v sešitech od r. 1958), nověji pak i etymologického slovníku staroslověnštiny, připravovaného rovněž v ČSAV, jakož i spoluautorství středního slovníku tzv. kanonických památek, který má vyjít v Moskvě. Spolu s A. Erhartem uveřejnil R. Večerka vysokoškolskou příručku *Úvod do etymologie* (Praha 1981). Tato kniha, která není pouhou kompilací, ale přináší nová řešení některých teoretických otázek etymologického bádání, patří už spíše do poněkud jiné zájmové oblasti Večerkova bádání, totiž srovnávací slovanské jazykovědy. Tuto oblast publikačně reprezentuje též několik časopiseckých studií syntaktických a hláskoslovných, dále pak zmíněná už slavistická skripta a učebnice *Staroslověnština* (obsahující přirozeně též komparatistické výklady).

Tím ovšem výčet jubilantových vědeckých zájmů nikterak nekončí. Je tu ještě jedna rozsáhlá oblast, která se stala předmětem jeho — možno říci — celoživotního zájmu: dějiny slovanské jazykovědy. Jde tu — vedle několika rozsáhlejších studií — o více než sto padesát biograficko-bibliografických medailonů pracovníků v tomto oboru, které vyšly jednak samostatně (jako jubilejní články, nekrology apod.), jednak jako části (hesla) souborných nebo encyklopedických děl, jako jsou *Československé práce o dějinách a kultuře slovanských národů od r. 1760* (Praha 1972), *Československá slavistika v letech 1918—1939* (Praha 1977) a další, která mají teprve vyjít.

Máme-li souhrnně hodnotit rozsáhlé jubilantovo dílo, reprezentované vedle zmíněných už knižních prací, jejichž byl Večerka autorem nebo spoluautorem, množstvím statí v domácích i zahraničních časopisech (V. publikoval v SSSR, BLR, SFRJ, NSR a Rakousku), je nutno uvést jako jeho přednosti nejen důkladnou znalost jazykového materiálu (staroslověnského, českého, ruského, bulharského...) a filologickou akribii, ale i schopnost postřehnout systémové souvislosti zkoumaných jevů, jakož i souvislosti mimojazykové. Pro tyto kvality došly Večerkovy práce záhy náležitěho ocenění v kruzích našich i zahraničních slavistů. Večerka je častým hostem na mezinárodních konferencích a symposiích (aktivně se zúčastnil většiny poválečných slavistických kongresů) a je zván k přednáškovým pobytům (BLR, SFRJ, NSR, Rakousko). Zvláště dobré jméno má v Bulharsku (kam je téměř každoročně zván na různé paleoslovenistické akce) a v NSR (v r. 1969 byl hostujícím docentem a v r. 1984 hostujícím profesorem na univerzitě v Erlangen). Jeho osobní medailóny jsou uvedeny jako hesla ve dvou francouzských medievalistických encyklopediích a v cyrilometodějské encyklopedii, vydané r. 1985 v Sofii.

Z domácích ocenění uvedme aspoň ta, kterých se mu dostalo od rektora brněnské univerzity za učebnice *Staroslověnština* a *Úvod do etymologie* (tato

druhá byla poctěna též cenou Literárního fondu), dále pak cenu ČSAV za kolektivní dílo *Čs. slavistika 1918—1939* aj. Filozofická fakulta brněnské univerzity, jejímž byl Večerka v letech 1966—1968 proděkanem, jej poctila svou stříbrnou medailí (1981), mj. též za jeho záslužnou činnost učitelskou. Ani tu nelze v tomto medailónku pominout mlčením. Docent Večerka je znám jako laskavý a trpělivý učitel, který dovedně pomáhá svým posluchačům zvládnout úskali dávného jazyka, zároveň však i jako přísný examinátor (zkouška ze staroslověnštiny a základů slavistiky platí za jednu z nejtěžších).

K dokreslení obrazu našeho jubilanta ještě několik slov k jeho lidskému profilu. Večerka nepatří k onomu poměrně častému typu vědců, kteří vyhledávají klid a ústraní. Prodlévá rád a často mezi svými přáteli a známými a je oblíben jako vtipný společník s živým zájmem o současné kulturní dění (divadlo, literaturu, hudbu).

Nezbývá tudíž než popřát našemu milému kolegovi ještě mnoho plodných let života a provolat jeho oblíbeným jazykem:

**БЖДИ КЕМОУ СЛОВО СЕ ПОХВАЛЬНОЕ
НА СЗДРАВЬЕ И ВЕСЕЛЬЕ**

Adolf Erhart